

15. Odpoveď dočasne povereného ministra spravodlivosti Slovenskej republiky V. Karasa na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky S. Vorobelovej podanú 9. februára 2023 vo veci nerešpektovania súdnych rozhodnutí, neodkladných opatrení a nariadených výkonov súdnych rozhodnutí, týkajúcich sa maloletých detí v poručenskej agende, nevymožiteľnosti práva v sporoch o deti a nevymáhanie si vlastných rozhodnutí súdnou mocou

MINISTERSTVO
SPRAVODLIVOSTI
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Viliam Karas
minister spravodlivosti
Slovenskej republiky

KANCELÁRIA PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	
Dátum zaevidovania: 09-03-2023	
Číslo spisu: PRED-64-1/2023	
Listy: 4	Prihovor
RZ	Za LU

Bratislava 2.3.2023
číslo: 15010/2023

Vážená pani Ing. Slavěna Vorobelová,
poslankyňa Národnej rady Slovenskej republiky,

dňa 15. februára 2023 bola Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) doručená cestou predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Vaša *Interpelácia na ministra spravodlivosti Slovenskej republiky Viliama Karasa vo veci nerešpektovania súdnych rozhodnutí, neodkladných opatrení a nariadených výkonov súdnych rozhodnutí, týkajúcich sa maloletých detí v poručenskej agende, nevykonalnosti práva v sporoch o deti a nevymáhanie si vlastných rozhodnutí súdnou mocou z 9. februára 2023.*

V zmysle § 130 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov Vám ako minister spravodlivosti zasielam túto

ODPOVEĎ NA INTERPELÁCIU

Otázka 1.:

Registruje Ministerstvo spravodlivosti SR existenciu tzv. „vymazaných“ rodičov, ktorým je napriek právoplatným súdnym rozhodnutiam odopierané právo na styk s vlastným dieťaťom zo strany druhého rodiča?

Odpoveď:

Slovenský právny poriadok nepozná pojem „vymazaného rodiča“. Poručenská agenda prirodzene generuje spory, v ktorých je jeden z rodičov nespokojný s výsledkom. V týchto sporoch však nesmie dochádzať k oslabovaniu princípu najlepšieho záujmu dieťaťa, ktorý musí byť zohľadňovaný pri všetkých rozhodnutiach a konaniach, ktoré sa dieťaťa týkajú. Ministerstvo eviduje iniciatívu rodičov, z ktorých sa niektorí pod týmto označením ako „vymazaní rodičia“ na ministerstvo obrátili.

Otázka 2.:

Disponujú sudy SR a rovnako aj Ministerstvo spravodlivosti SR (Sekcia dohľadu nad súdnictvom) evidenciou počtu prípadov, v ktorých je maloleté dieťa roky odlúčené od jedného rodiča s tým, že nedochádza k žiadnemu styku? Ak áno, môžete mi poskytnúť predmetné číslo v členení podľa rokov od roku 2015 do súčasnosti?

Odpoveď:

Ministerstvo takúto evidenciu nevedie.

Otázka 3.:

Máte ako minister spravodlivosti poznatky o prítomnosti vyššie popísaných pomerov týkajúcich sa nerešpektovania právoplatných súdnych rozhodnutí v prípadoch poručenskej agendy? Ak áno, aké opatrenia plánuje Ministerstvo spravodlivosti SR v dohľadnej dobe prijať pre riešenie tohto ľudsky a spoločensky citlivého problému, ktorý sa najviac dotýka práve zdravého duševného vývoja dotknutých detí?

Odpoveď:

Cieľom ministerstva je zvýšiť dôveryhodnosť súdnictva, jeho výkon a kvalitu a to aj v rámci reformy súdnej mapy. Jej cieľom je, okrem iného, prísna špecializácia sudcov v rodinnoprávnej agende, t. j. konštituovanie rodinných súdov a skvalitnenie celej rodinnoprávnej agendy. Zároveň sa na súdoch zavádzajú, v rámci projektu „Implementácia opatrení na podporu reformy štruktúry a optimalizácie procesov v rodinnoprávnej agende“, nové postupy, ktoré eliminujú rodičovský konflikt a sú založené na multidisciplinárnej spolupráci pri rozhodovaní o dieťati za účasti psychológov, kolíznych opatrovníkov, sociálnych pracovníkov, mediátorov či znalcov a širšie využívanie mimosúdneho riešenia príp. pravidlo osobného vypočutia dieťaťa a sudcom vo vhodne upravených priestoroch súdu. Takéto nastavenie zrýchľuje súdne konanie, kedy už do 30 dní odo dňa podania návrhu na súde jedným z rodičov súd s podporou iných odborných, pomáhajúcich profesií s oboma rodičmi koná tak, aby sa predišlo eskalácii rodičovského konfliktu a rodičia sa vedeli primárne dohodnúť. Ministerstvo zároveň pripravilo veľkú novelizáciu Civilného mimosporového poriadku (účinná od 1.1.2023), ktorá je pozitívnou zmenou v prospech detí a zásadným spôsobom sa týka aj výkonu rozhodnutia. Výsledkom týchto zmien by malo byť zrýchlenie a zefektívnenie postupu súdov v rodinnoprávnej agende a tým aj zlepšenie ochrany práv a právom chránených záujmov maloletých detí v súdnych konaniach.

Otázka 4.:

Vzhľadom k tomu, že právo na rodičovskú starostlivosť je garantované Ústavou SR a život dieťaťa a rodičov plyní logicky ďalej aj napriek niekoľkoročným súdnym prieťahom, procesným chybám, nevykonalosti práva až po prijatie právoplatných súdnych rozhodnutí vo veci samej v prípade sporov o deti, chystá Ministerstvo spravodlivosti SR bezodkladnú nápravu a komplexné legislatívne zmeny, nakoľko je vonkoncom neakceptovateľne, že poručenská agenda doposiaľ nemá stanované lehoty a vydanie právoplatných súdnych rozhodnutí, čím dochádza ku vzniku spoločensky neakceptovateľných situácií, v rámci ktorých sa súdne spory naťahujú dlhé roky bez akýchkoľvek sankcií uvalených na rodiča nerešpektujúceho predmetné súdne rozhodnutia, bez akejkoľvek disciplinárnej, resp. trestnoprávnej zodpovednosti súdnej moci, čo je v príkrom rozpore s Medzinárodným dohovorom o právach detí, Ústavou SR a prihliadaním na najlepší záujem maloletých detí?

Odpoveď:

Ministerstvo považuje za dôležité venovať maximálnu možnú pozornosť deťom, či už v konaniach o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, ale aj v konaniach o výkon týchto rozhodnutí vydaných vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti. Ministerstvo zaznamenalo požiadavku a protesty časti verejnosti, mimovládnych organizácií a ako aj nespokojných rodičov s priebehom vykonávacieho konania vo veciach maloletých. Aj vzhľadom k tejto požiadavke, ministerstvo iniciovalo revízie vybraných oblastí rodinnoprávnej agendy, najmä vykonávacieho konania vo veciach maloletých.

Výsledkom je zákon č. 338/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, účinný od 1. januára 2023, ktorý je iniciatívnym materiálom ministerstva a nadväzuje na priority deklarované v Programovom vyhlásení vlády SR, a to

presadiť celoplošné zavedenie časových rámcov na rozhodovanie v jednotlivých veciach (dokedy má byť aká vec ukončená), priebežné sledovanie po súdoch, agendách, sudcoch, pričom tieto údaje budú zverejnené. Týmto dôjde k podpore dôsledného a férového vyvodzovania subjektívnej zodpovednosti za prietahy v konaní a podpore nástrojov na obmedzenie dôvodov na objektívne prietahy v konaní. Predmetný zákon reaguje na problémy aplikačnej praxe a doterajšej právnej úpravy s cieľom zefektívniť vykonávacie konanie vo veciach maloletých.

Z hlavných zmien, ktoré uvedená novela od 1. januára 2023 priniesla možno spomenúť najmä novú úpravu spôsobu pridelenia vecí v poručenskej agende (s cieľom mať jedného poručenského sudcu na všetky konania, ktoré sa týkajú toho istého maloletého dieťaťa alebo jeho súrodencov), ustanovenie obligatórnosti pojednávania v konaní o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých, ustanovenie zákonnej šesťmesačnej lehoty, v ktorej súd musí rozhodnúť o návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia, uskutočňovanie núteného výkonu rozhodnutia, ktorým sa priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas vždy v prítomnosti sudcu a tiež exaktnú úpravu, ktorá zamedzuje aplikovaniu takých postupov súdu, kedy sa vo vykonávacom konaní nekoná a vyčkáva sa na rozhodnutie v prebiehajúcom konaní o zmene exekučného titulu (napríklad zmena úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu).

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v rámci výkonu svojich dohľadových kompetencií, a teda pôsobnosti v zmysle ustanovenia § 72 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, môže identifikovať pochybenia, ktoré vyžadujú iniciovanie disciplinárneho stíhania voči konkrétnemu sudcovi. V takomto prípade minister spravodlivosti SR má v zmysle zákona č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „disciplinárny súdny poriadok“) oprávnenie podať disciplinárny návrh na sudcu, ak sa dopustí disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 až 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch a prísediach“).

Ministerstvo sa o skutkoch, ktoré môžu zakladať dôvod na vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti sudcov dozvedá najmä na základe konkrétnych podnetov účastníkov súdnych konaní. Nad rámec uvedeného ministerstvo taktiež analyzuje zverejnené rozhodnutia Ústavného súdu SR, t.j. nálezy Ústavného súdu SR, ktorými je konštatované o. i. aj porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v konkrétnych súdnych konaniach, a to nielen vo veciach týkajúcich sa starostlivosti súdu o maloleté deti. Tieto následne vyhodnocuje odbor dohľadu nad súdnictvom ministerstva a to s ohľadom na možné vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti voči zákonnému sudcovi rozhodujúcemu v konkrétnej veci.

Ministerstvo sa každým podnetom dôsledne zaoberá. Na vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti však musia byť naplnené všetky znaky disciplinárneho previnenia, pričom dôkazné bremeno je na ministerstve.

Čo sa považuje za disciplinárne previnenie sudcu taxatívne stanovuje § 116 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediach. Závažným disciplinárnym previnením sudcu je iba správanie, ktoré má znaky uvedené v taxatívnom výpočte § 116 ods. 2 a ods. 3 zákona o sudcoch a prísediach.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že podľa platnej právnej úpravy nemôže byť predmetom disciplinárneho konania posudzovanie procesného postupu a rozhodovania toho – ktorého sudcu v konaní a vyhodnocovanie subjektívnych tvrdení účastníka konania, že sudca sa dopúšťa disciplinárneho previnenia, keď je zřejmé len to, že v konaní nepostupuje a nerozhoduje podľa jeho predstáv.

Aktuálne je vedené disciplinárne konanie, na základe disciplinárneho návrhu podaného bývalou ministerkou spravodlivosti, predmetom ktorého je viac skutkov, ktoré mali byť spáchané vo viacerých súdnych konaniach, týkajúcich sa maloletých detí.

Disciplinárny návrh proti sudcovi je oprávnený podať okrem ministra spravodlivosti aj predseda Súdnej rady SR, verejný ochranca práv, predseda súdu a sudcovská rada príslušného súdu (§ 15 disciplinárneho súdneho poriadku). Minister spravodlivosti, ako aj ostatné uvedené subjekty sú v zmysle disciplinárneho súdneho poriadku oprávnené na podanie disciplinárneho návrhu na začatie disciplinárneho konania, pričom rozhodnúť o disciplinárnom previnení prináleží disciplinárnemu senátu Najvyššieho správneho súdu SR. Ten, ak dôjde k záveru, že disciplinárne obvinený sudca sa dopustil disciplinárneho previnenia rozhodne, že je vinný a uloží mu disciplinárne opatrenie.

Je potrebné rozlišovať disciplinárnu zodpovednosť sudcov od trestnoprávnej zodpovednosti, ktorú sú kompetentné prešetrovať jedine orgány činné v trestnom konaní, t.j. polícia a prokuratúra

S úctou,

Vážená pani
Slavěna Vorobelova
poslankyňa
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava

Na vedomie:
Vážený pán
Boris Kollár
predseda
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava